

УДК 37.013.42-047.44:615.15
DOI <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2021-3-24>

АНАЛІЗ СТАНУ СФОРМОВАНOSTІ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ

Ходаківська В. П.

*кандидатка фармацевтичних наук,
викладачка вищої кваліфікаційної категорії
Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж
вул. Чуднівська, 99, Житомир, Україна
orcid.org/0000-0002-5356-4489
khodakivska.viktorii@pharm.zt.ua*

Сеньків Н. М.

*викладачка I кваліфікаційної категорії
Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж
вул. Чуднівська, 99, Житомир, Україна
orcid.org/0000-0002-1627-401X
senkiv.nadiia@pharm.zt.ua*

Степанчук Л. С.

*викладачка вищої кваліфікаційної категорії
Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж
вул. Чуднівська, 99, Житомир, Україна
orcid.org/0000-0001-5355-0215
stepanchuk.liudmyla@pharm.zt.ua*

Приступко О. М.

*викладачка I кваліфікаційної категорії
Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж
вул. Чуднівська, 99, Житомир, Україна
orcid.org/0000-0001-9361-6047
prystupko.olha@pharm.zt.ua*

Завадська Н. П.

*викладачка вищої кваліфікаційної категорії
Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж
вул. Чуднівська, 99, Житомир, Україна
orcid.org/0000-0002-1153-5276
zavadska.nataliia@pharm.zt.ua*

Ключові слова:

фармацевт, освітній процес, соціокультурна компетентність, фахові дисципліни, дослідження, експеримент.

Сучасне динамічне суспільство, що безперервно змінюється, вимагає від системи освіти підготовки цілісної, варіативно мислячої, креативної особистості, котра здатна управляти інноваційною діяльністю, готова приймати самостійні компетентні рішення та нести за них відповідальність, володіє широкими комунікативними уміннями і навичками, що є компонентами важливої складової частини загальної культури людини – соціокультурної компетентності. Тому об'єктивною

потребою сучасної освіти є пошук оптимальних шляхів організації навчально-виховного процесу та пошук раціональних складників змісту навчання та його структури.

Без знань соціокультурного фону неможливо сформувати комунікативну компетенцію, навіть у обмежених рамках. Тільки культура у різних її проявах сприяє формуванню особистості. Соціокультурна компетентність повинна виступати як мета і результат підготовки майбутніх фармацевтів до соціокультурної взаємодії у світі та суспільстві.

Робота присвячена питанням розвитку соціокультурної компетентності, розглянуто проблеми і перспективи її формування під час підготовки студентів-фармацевтів. У статті визначено роль соціокультурного компоненту у здобувачів освіти для уміння адаптуватися в колективі; визначати особисті цілі; виконувати різні функції під час навчання та на займаних посадах після отримання диплому; бути готовим до спілкування з представниками інших культур, що мають інші переконання; мати достатній рівень культури спілкування, мовленнєвий такт, культурну терпимість, почуття відповідальності, володіння технологією усунення конфліктів. У роботі виокремлено основні завдання, які необхідно реалізувати для покращення рівня сформованості соціокультурної компетентності студентів. Наведено результати експериментального дослідження обізнаності здобувачів освіти з цього питання. Аналіз сформованості соціокультурної компетентності студентів проводився на базі Житомирського базового фармацевтичного фахового коледжу. У дослідженні брали участь студенти, що навчаються за спеціальністю «Фармація, промислова фармація».

Отримані результати дослідження дали змогу дійти висновку, що у процесі формування соціокультурної компетентності у студентів сформовані навички загалом на середньому рівні.

ANALYSIS OF THE LEVEL OF SOCIO-CULTURAL COMPETENCE FORMATION IN THE PREPARATION OF FUTURE PHARMACISTS

Khodakivska V. P.

Candidate of Pharmaceutical Sciences, Lecturer of Higher Qualification Category

Zhytomyr Basic Pharmaceutical Vocational College

Chudnivska str., 99, Zhytomyr, Ukraine

orcid.org/0000-0002-5356-4489

khodakivska.viktorii@pharm.zt.ua

Senkiv N. M.

Lecturer of the First Qualification Category

Zhytomyr Basic Pharmaceutical Vocational College

Chudnivska str., 99, Zhytomyr, Ukraine

orcid.org/0000-0002-1627-401X

senkiv.nadiia@pharm.zt.ua

Stepanchuk L. S.

Lecturer of Higher Qualification Category

Zhytomyr Basic Pharmaceutical Vocational College

Chudnivska str., 99, Zhytomyr, Ukraine

orcid.org/0000-0001-5355-0215

stepanchuk.liudmyla@pharm.zt.ua

Prystupko O. M.

*Lecturer of the First Qualification Category
Zhytomyr Basic Pharmaceutical Vocational College
Chudnivska str., 99, Zhytomyr, Ukraine
orcid.org/0000-0001-9361-6047
prystupko.olha@pharm.zt.ua*

Zavadska N. P.

*Lecturer of Higher Qualification Category
Zhytomyr Basic Pharmaceutical Vocational College
Chudnivska str., 99, Zhytomyr, Ukraine
orcid.org/0000-0002-1153-5276
zavadska.nataliia@pharm.zt.ua*

Key words: *pharmacist, educational process, socio-cultural competence, vocational disciplines, research, experiment.*

Modern dynamic society, which is constantly changing, requires from the system of education training a holistic, varied-minded, creative person who is able to manage innovations, ready to make independent competent decisions and be responsible for them, has broad communication skills which are components of important general human culture - socio-cultural competence. Therefore, the objective need of modern education is to find the best ways to organize the educational process and search for rational components of the content of education and its structure.

Without knowledge of the socio-cultural background it is impossible to form communicative competence, even within restricted limits. Only culture in its various manifestations contributes to the formation of personality. Socio-cultural competence should act as a goal and result of preparing future pharmacists to socio-cultural interaction in the world and society.

The article is devoted to the development of socio-cultural competence, the problems and prospects of its formation in the preparation of students of pharmacy are considered. The publication identifies the role of the socio-cultural component in students' team adaptation; in identification of personal goals; in carrying various functions during training and at positions after graduation; in readiness to communicate with representatives of other cultures with different beliefs; in having a sufficient level of communicative culture, speech tact, cultural tolerance, a sense of responsibility, mastery of conflict prevention technology. The paper highlights the main tasks which must to be implemented to improve the level of students' socio-cultural competence. The results of an experimental study concerning the students' awareness on this issue are presented. The analysis of the formation of students' socio-cultural competence was conducted on the basis of Zhytomyr Basic Pharmaceutical Vocational College. The study involved students majoring in Pharmacy, Industrial Pharmacy.

The results of the study allowed us to conclude that in the process of forming socio-cultural competence, students have developed skills at the average level.

Постановка проблеми. Фармацевтична освіта за своїм призначенням покликана здійснювати підготовку сучасного, висококваліфікованого, ринково-зорієнтованого працівника фармацевтичної галузі, спроможного забезпечувати надання належних фармацевтичних послуг та загалом підвищувати якість охорони здоров'я. Підвищення вимог до якості підготовки випускників фармацевтичних закладів вищої освіти зумовлює необхідність подальшого вдосконалення освітнього процесу у вищій фармацевтичній школі.

Досягнення вищої якості навчання можливе сьогодні лише за рахунок інтеграції освіти, науки та інноваційної діяльності, а також зміни освітньої моделі підготовки майбутнього фахівця фармацевтичної галузі від кваліфікаційної (знання,

вміння, навички) до компетентнісної (компетенції – єдність знань, умінь, особистісних якостей, практичного досвіду, які визначають готовність особистості до успішної професійної діяльності).

У науковій літературі достатньо розроблені проблеми співвідношення культури й освіти; у психолого-педагогічній літературі активно дискутуються проблеми мовної підготовки випускника вищої школи, але при цьому недостатня увага приділяється питанням формування соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей.

Однією з актуальних проблем, яка потребує особливої уваги на сучасному етапі розвитку не лише освіти, а й суспільства загалом, є проблема соціокультурної компетентності як ціннісного аспекту життєдіяльності особистості.

Перспектива майбутнього для сучасного підлітка відкривається у процесі засвоєння різних форм життєдіяльності людини (навчання, праці, спілкування, професійної діяльності, дозвілля). Проте успішна життєдіяльність особистості також залежить від розуміння нею ситуації, в якій вона знаходиться. Більше того, здатність впливати на процес розвитку подій у житті залежно від того, який характер несуть вчинки, допоможе направити об'єкт у правильному напрямі для досягнення певної цілі [8].

Ми спостерігаємо за трансформацією сучасної освіти: освітня система поступово відходить від ієрархічної структури; з метою удосконалення здійснюється активна взаємодія закладів освіти, об'єднання шкіл у межах інноваційних мереж. А це свідчить про те, що висуваються нові вимоги до професійних і особистісних якостей майбутніх фармацевтів, їх готовності до трудової діяльності.

Аналіз досліджень та публікацій. Теоретико-методологічне підґрунтя для формування соціокультурної компетентності особистості знайшло відображення у філософських працях (В. Андрущенко, І. Бех, В. Кремень, В. Луговий, П. Саух та ін.), працях із психології (Л. Виготський, В. Давидов, Г. Костюк, О. Киричук, О. Леонтєв, В. Моляко, С. Рубінштейн та ін.), працях відомих педагогів (М. Бірам, Дж. Вальдес, Ж. Зарат, М. де Карло, С. Ніколаєва, О. Першукова, В. Сафонова, С. Сисоєва та ін.).

В останні роки вона також досліджувалася зарубіжними та вітчизняними педагогами (О. Антонова, М. Аріян, Н. Бориско, Н. Гез, О. Дубасенюк, І. Зимня, І. Зязюн, Н. Ішханян, В. Калінін, С. Козак, О. Коломінова, З. Корнаєва, С. Ніколаєва, Т. Опанасенко, Ю. Пассов, О. Первак, В. Редько, Л. Рудакова, Н. Саланович, В. Скалкін, В. Топалова, Т. Третьякова та ін.). Науковці стверджували, що соціокультурна компетентність є важливою складовою частиною загальнокультурного розвитку суспільства.

Перспективи подальших досліджень полягають у структуризації соціокультурної компетентності та з'ясуванні умов формування соціокультурної компетентності в умовах навчально-виховного процесу. Адже саме від сформованості рівня підготовки майбутнього фахівця залежить успішне виконання соціального замовлення держави на фахівця з високими професійними вміннями та якостями.

Метою нашого дослідження є визначення чинників, які впливають на формування соціокультурної компетентності, та діагностика стану її сформованості у майбутніх фармацевтів у процесі вивчення фахових дисциплін.

Вклад основного матеріалу дослідження. Діагностика процесу формування соціокультурної компетентності студентів проводилася на базі Житомирського базового фармацевтичного фахового коледжу. У діагностичних зрізах брали участь студенти, що навчаються за спеціальністю «Фармація, промислова фармація». Експериментом було охоплено 150 студентів.

Мета проведення констатувального експерименту конкретизувалась у таких завданнях: вивчити реальний стан процесу формування соціокультурної компетентності майбутніх фармацевтів; визначити критерії, показники та рівні сформованості соціокультурної компетентності студентів у процесі вивчення фахових дисциплін.

Діагностичне дослідження проводилось у два етапи: 1) дослідження навчально-методичного забезпечення процесу формування соціокультурної компетентності майбутніх фармацевтів; 2) діагностика рівня сформованості кожного з компонентів соціокультурної компетентності.

Для проведення констатувального експерименту застосовувалися такі діагностичні методи та прийоми, як: аналіз методичного забезпечення навчального процесу спілкування в соціокультурній сфері (забезпечення навчально-методичними матеріалами); спостереження за навчальною діяльністю та самостійною роботою у процесі вивчення фахових дисциплін; анкетування; тестування; аналіз усного та писемного контролю; самоаналіз та самоконтроль студентів.

Протягом дослідження було здійснено оцінку методичного забезпечення процесу формування соціокультурної компетентності у студентів під час вивчення спеціальних дисциплін. Для цього було зроблено такі кроки: вивчалися робочі програми зі спеціальних дисциплін Житомирського базового фармацевтичного фахового коледжу; проводилось опитування викладачів; проаналізовано посібники, які призначені для навчання майбутніх фармацевтів.

На основі результатів дослідження сформульовано таке: студенти не у повному обсязі ознайомлені з особливостями українського соціокуль-

турного простору; формування соціокультурної компетентності майбутніх фармацевтів у процесі вивчення фахових дисциплін виконується фрагментарно; саме викладачами іноземних мов, історії та культурології здійснюється формування соціокультурної компетентності майбутніх фармацевтів; наявні навчальні посібники не складають єдиного комплексу методичних матеріалів для поетапного формування всіх компонентів соціокультурної компетентності студентів у процесі навчання.

Шляхом анкетування було з'ясовано початковий рівень сформованості соціокультурної компетентності студентів. Таким чином, загальні результати експерименту показали, що рівень сформованості соціокультурної компетентності майбутніх фармацевтів не відповідає вимогам,

що висуваються сучасними стандартами. Лише 32% респондентів показали високий рівень, середній – 21%, решта 47% – низький (рис. 1).

Нами встановлено, що студенти вже володіють соціокультурною інформацією на відповідному рівні, а також мають певні знання про культуру інших країн (42%), культуру спілкування (54%); звичаї та традиції (46%); спосіб або стиль життя (38%); соціальне середовище (26%); норми поведінки (20%) (рис. 2).

Студенти коледжу, яким було запропоновано дати власне визначення духовної людини, характеризують її як людину моральну, милосердну, що вірить у Бога. У їхніх визначеннях простежується насамперед моральний аспект духовності. Тому, мабуть, не дарма вони обрали цю професію.

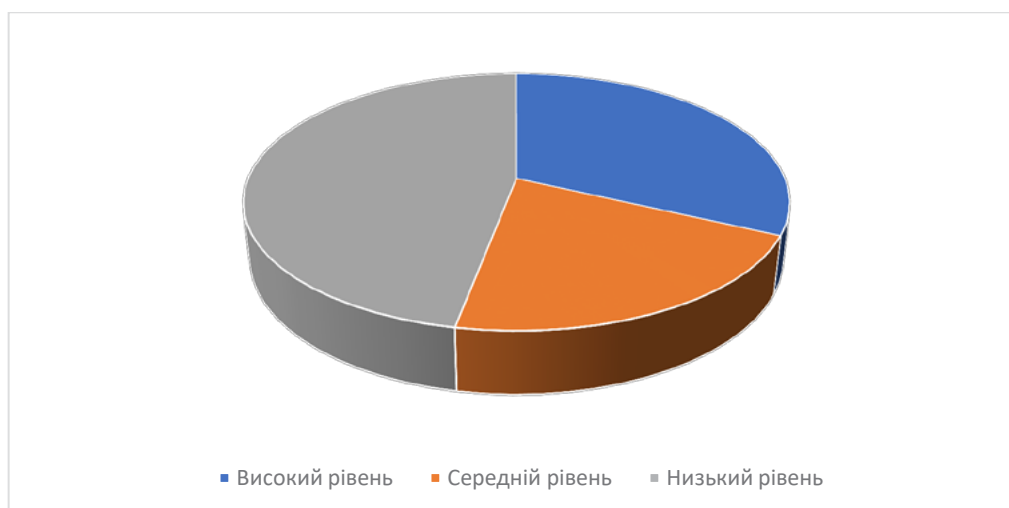

Рис. 1. Початковий рівень сформованості соціокультурної компетентності майбутніх фармацевтів

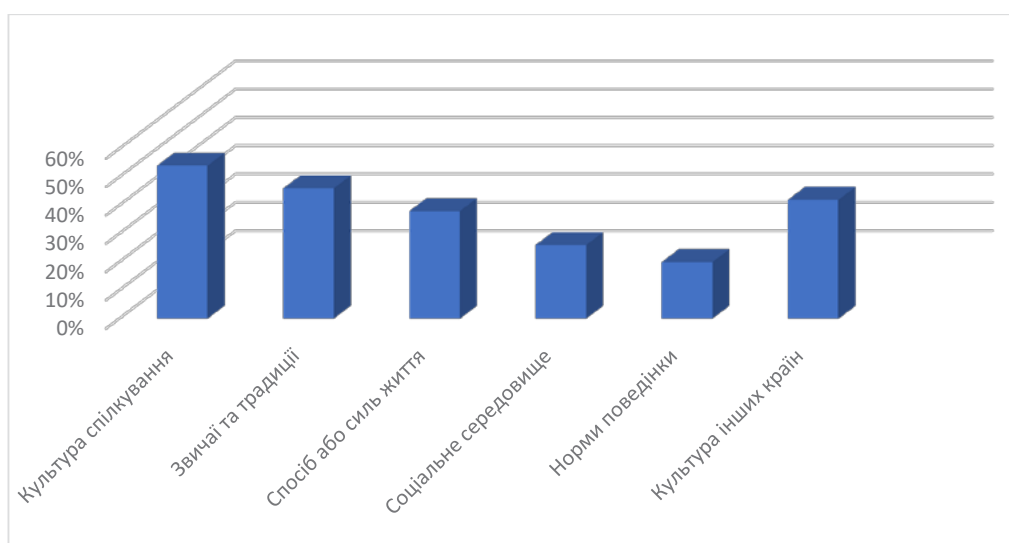

Рис. 2. Рівнева характеристика сформованості соціокультурної компетентності у студентів коледжу

Майбутні фармацевти не втрачають надії на те, що українське суспільство зможе поступово перебороти всі труднощі, Україна стане правовою, демократичною і соціальною державою, здобуде повагу у світі. Також вірять у перемогу добра над злом, чесності над підлістю. Віра студентів пов'язується із забезпеченням суспільних умов для своєї життєдіяльності, із можливостями власного самовираження в передбачуваному і безпечному соціумі.

Студенти спрямовують надію насамперед на професійне становлення. Вони сподіваються, що після закінчення навчального закладу будуть мати відповідну їхній освіті роботу, яка приноситиме і матеріальне, і моральне задоволення.

Об'єктами любові для студентів є життя у всій своїй різноманітності: сім'я, батьки, друзі. Слід зазначити, що половина студентів, які висловилися з цього приводу, об'єктами любові вважають батьків, яких вони ставлять на перше місце. Це є втішним фактом, бо ж лише з любові може народитися і самовіддана праця, й активна життєва позиція.

Діапазон дозвіллевих інтересів молоді дуже широкий, але в ньому переважають пасивно-споглядальні форми. Це пояснюється відсутністю у більшості молоді сформованої культури дозвілля, байдужим і некритичним ставленням молодих людей до використання свого вільного часу.

За результатами опитування слід констатувати, що вкрай незначною є частка тих молодих людей, які вільний час використовують на відвідування музеїв та театрів, загалом таких виявилось 18%.

Дозвілля як частина вільного часу залучає молодь своєю нерегламентованістю і добровільністю вибору його різних форм, демократичністю, емоційною насиченістю, можливістю поєднати в ньому фізичну й інтелектуальну діяльність, творчу і споглядальну, виробничу й ігрову. Для значної частини молодих людей соціальні інститути дозвілля є основними джерелами соціально-культурної інтеграції й особистісної самореалізації. Однак усі ці переваги діяльності сфери дозвілля поки ще не стали надбанням, звичним атрибутом способу життя усієї молоді [6].

Отримані дані переконують, що у більшості молодих людей спостерігається невисокий рівень культурних потреб, що реалізуються, як правило, епізодично і непослідовно. Культурні потреби і запити здебільшого є найбільш простими та невибагливими, задоволення яких не потребує організаційних, інтелектуальних чи вольових зусиль. Матеріальна скрута, нестача коштів негативно позначаються на стані культури молодого покоління, зсувають культурні уподобання в бік спрощених за змістом і формою видів дозвілля. Проте не слід очікувати, що покращання матеріальної ситуації автоматично сприятиме підвищенню духовних характеристик молоді. Руйнацію духов-

них засад суспільного життя не можна подолати лише суто економічними методами. Варто згадати стосовно цієї проблеми твердження Ф.М. Достоєвського, який вважав, що «основні моральні скарби духу, в головній своїй сутності, не залежать від економічної сили» [2].

Всі 100% респондентів визнають значущість для сучасної людини національної культури. На запитання «Якщо так, то в чому її позитивне значення?» більшість відповісти не змогла. Це говорить про дуже слабку обізнаність із цінностями рідної культури, про невміння виділити її провідні риси.

Більш активно відповідали респонденти на запитання «Які народні свята Ви знаєте?» Тут називалися Івана Купала, Покрова, Трійця, Спас, Різдво, Великдень та інші. На запитання «Чи берете участь у їх святкуванні?» майже 100% відповіли: «Так». Пояснюючи цей феномен, можна порівняти засвоєння цінностей національної культури із засвоєнням українцями релігійних цінностей. Однією із характерних рис релігійності наших людей є обрядовітство [4].

Україна є багатонаціональною країною. І тому досить важливою є сформованість культури між-етнічних відносин. Етнокультурна і міжкультурна компетентність тісно пов'язані між собою. Ще С. Русова у свій час зазначала, що, навчаючись любити і свідомо ставитися до свого люду, до свого краю, ми разом із цим навчаємось шанувати й інших людей, що живуть поруч із нами, закладати з ними певні товариські зносини [7].

Вивчення стану сформованості соціокультурної компетентності студентів свідчить, що, як правило, вони мають достатні знання стосовно географії, клімату, державного устрою, економіки та сучасної молодіжної субкультури країн, мову яких вивчають. Щодо ж історичних подій, культурних явищ, особливостей світосприйняття, національних відмінностей різних народів знання студентів поверхові, застарілі, не відтворюють змін у сучасному світі, не відповідають сьогоденню. Ще гірший стан справ щодо знання сучасних представників культури та науки країн, мова яких вивчається: письменників, композиторів, політичних діячів, учених, які принесли світову славу своєму народові та своїй країні. Як правило, студенти не знають представників класичної літератури та живопису.

Ми вважаємо, що причиною цього є поширена практика супроводжувати вивчення країнознавчих тем фактологічним. В такому разі поза увагою викладача залишаються історичні події та культурні явища, їх вплив на розвиток нації та формування національної самосвідомості. Культура постає як перелік дат, набір пам'ятників та знаменитих імен, тоді як вона покликана впливати на душі та почуття студен-

тів, формувати їх внутрішній світ, виховувати почуття прекрасного, сприяти залученню до сприйняття кращих витворів світового мистецтва. Узагальнення знань студентів у сфері іншомовної культури, бесіди з викладачами, анкетування свідчать, що більшість із них заглиблюють тих, хто вивчає мову, у світ культурних стереотипів.

Аналізуючи студентські анкети та власні спостереження впродовж багаторічної педагогічної діяльності, до факторів, які блокують взаємодію та взаєморозуміння дійових осіб у процесі спілкування з представниками іншої культури, нами віднесені існуючі стереотипи; безпідставні негативні установки, забобони, упередження; некритичне засвоєння стандартизованих суджень. Отримані результати дозволили дійти висновку, що у процесі формування соціокультурної компетентності у студентів сформовані навички загалом на середньому рівні.

Негативні стереотипи тієї чи іншої нації блокують взаємодію, заважають діалогу, входять до фіксованої установки, створюють негативний настрій на сприйняття нової культури, призводять до афективних чи негативних реакцій, до виникнення психологічних бар'єрів, неприйняття чужої культури. Все це може бути причиною небажання вивчати історичні події та культурні явища, їх вплив на розвиток нації [1].

Ми вважаємо, що причинами низького рівня сформованості соціокультурної компетентності у студентів у процесі навчання є відсутність конкретної методики комплексного формування всіх її компонентів, навчально-методичного комплексу для поетапного формування компонентів соціокультурної компетентності майбутніх фармацевтів. Майже п'ята частина студентів не може реалізувати свої комунікативні інтенції відповідно до вимог міжкультурної комунікації в іншомовному соціокультурному середовищі у зв'язку з тим, що

педагогами не розроблено систему методичних заходів, спрямованих на вирішення цієї проблеми. Зазначені причини зумовлюють необхідність створення методичної технології формування соціокультурної компетентності [3, 5, 9].

Висновки. Об'єктивною потребою сучасної освіти є пошук оптимальних шляхів організації навчально-виховного процесу та раціональних складників змісту навчання і його структури.

Без знань соціокультурного фону неможливо сформувати комунікативну компетенцію навіть у обмежених рамках. Тільки культура у різних її проявах сприяє формуванню особистості.

Проведений педагогічний експеримент засвідчив, що формування у майбутніх фармацевтів соціокультурної компетентності в читанні англійських культурологічних текстів не тільки підвищує якісний рівень сформованості комунікативних умінь і навичок студентів, а й посилює мотивацію навчання, активізує самостійну роботу, спонукає їх до самоаналізу, самооцінки та самовдосконалення, створює умови для розвитку позитивного світосприйняття.

Отже, формування у студентів соціокультурного компоненту передбачає не лише знайомство з історією, традиціями, звичками країни, мова якої вивчається. Насамперед воно повинно давати знання, які можуть стати у пригоді безпосередньо у ситуаціях спілкування. Таким чином, соціокультурна компетентність повинна виступати як мета і результат підготовки майбутніх фармацевтів до соціокультурної взаємодії у світі та суспільстві. Вищевикладене дозволяє дійти висновку, що однією з головних цілей вивчення іноземної мови, історії, культурології у закладах вищої освіти має стати формування соціокультурної компетентності, яка допоможе майбутнім фахівцям зайняти у суспільстві те місце, яке найповніше відповідає їхнім потребам та можливостям.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гришкова Р.О. Проблеми формування соціокультурної компетенції майбутніх спеціалістів у процесі навчання професійної іноземної мови. *Наук. вісн. Ужгородського національного ун-ту. Ужгород: УжНУ, 2004. Вип. 7. С. 50–53.*
2. М. Гус Ідеї та образи Достоєвського: навч. посіб. М.: Вища школа, 2003. 374 с.
3. Игнатова И.Б. Структура языковой личности в лингводидактическом аспекте. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Випуск 13. Харків, 2008. С. 54–61.*
4. Колеса Ф. Релігія в духовному житті українського народу. Київ. 1994.
5. Кушнір І.М. Соціокультурна компетентність у структурі компетентнісної моделі міжкультурної мовної особистості іноземного студента. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Випуск 15. Харків, 2008. С. 73.*
6. Морозова Л.П. Аспекти формування ціннісного світу сучасної молоді. *Україна молода. 2007. № 19.*
7. Проскура О. Софія Русова. *Педагогічна думка. 2006. № 1. 16–17 с.*
8. Усик О.Ф. Формування соціокультурної компетентності майбутніх педагогів у процесі вивчення гуманітарних дисциплін. *Нова педагогічна думка. 2009. № 4. С. 41–49.*
9. Щукин А.Н. Компетенция или компетентность: Взгляд методиста на актуальную проблему лингводидактики. *Рус. яз. за рубежом. 2000. № 5. С. 14–20.*

REFERENCES

1. Hryshkova R.O. (2007) Problemy formuvannia sotsiokulturnoi kompetentsii maibutnikh spetsialitiv u protsesi navchannia profesiinoi inozemnoi movy [Formation problems in future specialists of socio-cultural competence in the process of learning a professional foreign language]. *Scientific bulletin of Uzhhorod National University*: vol. 7, pp. 50–53.
2. Hus M. (2003) *Idei ta obrazy Dostoyevskoho* [Ideas and images of Dostoevsky]. Moscow: High school. (in Russian)
3. Ihnatova I.B. (2008) Struktura yazykovoï lichnosti v lnhvodydaktycheskom aspekte [Linguistic personality structure in the linguodidactic aspect]. *Teaching languages in higher educational establishments nowadays. Cross-cultural links*: vol. 13, pp. 54-61.
4. Kolesa F. (1994) *Relihiia v dukhovnomu zhytti ukrainskoho narodu* [Religion in the spiritual life of the Ukrainian people]. Kyiv. (in Ukrainian)
5. Kushnir I.M. (2008) Sotsiokulturna kompetentnist u strukturi kompetentnisnoi modeli mizhkulturnoi movnoi osobystosti inozemnoho studenta [Socio-cultural competence in the structure of the competence model of the intercultural language personality of a foreign student]. *Teaching languages in higher educational establishments nowadays. Cross-cultural links*: vol. 15, pp. 73.
6. Morozova L.P. (2007) Aspekty formuvannia tsinnisnoho svitu suchasnoi molodi [Formation aspects of the value world of modern youth]. *Young Ukraine*: vol. 19.
7. Proskura O. (2006) Sofiia Rusova [Sofia Rusova]. *Pedagogical thought*: vol. 1, pp. 16-17.
8. Usyk O.F. (2009) Formuvannia sotsiokulturnoi kompetentnosti maibutnikh pedahohiv u protsesi navchannia humanitarnykh dystsyplin [Formation of socio-cultural competence of future teachers in the study of humanities]. *New pedagogical thought*: vol. 4, pp. 41–49.
9. Shchukin A.N. (2000) Kompetentsiia ili kompetentnost: Vzgliad metodista na aktualnuiu problemu lingvodidaktiki [Capacity or competence: Methodist's view on the current problem of linguodidactics]. *Russian language from abroad*: vol. 5, pp. 14–20.